

lijke intentie van Sophocles opzij wordt gezet voor een radicale herinterpretatie; zodoende wordt de tekst van *Kommentaar* voorzien. Centraal hierin staat hun opvatting dat Oedipus, maar vooral het volk vanaf het begin weet wie de moordenaar van koning Laios is. Oedipus is niet langer de tragische held die door de goden onontkoombaar naar zijn noodlot wordt gedreven, maar een individu dat een moord heeft gepleegd. Het volk weet dit, maar laat betijen zolang het hiermee zijn voordeel kan doen – heeft Oedipus Thebe immers niet verlost van de sfinks? Wanneer door de vadermoord en het bloedschuldig huwelijk echter de pest in de stad woedt, eist het volk dat Oedipus zich offert om zo de vloek weer ongedaan te maken. *Oidipoes/Kommentaar*

wordt hierdoor het verhaal van de strijd tussen een individu en de massa die op zoek is naar een zondebok.

Heel verschillend van de personages in *Bacchanten* wordt Oedipus hier teruggebracht tot menselijke proporties met een al even menselijke psychologie. Daardoor wordt het oorspronkelijke einde van het stuk waarin Oedipus zijn noodlot aanvaardt en vraagt om weggezonden te worden, vervangen door een "kommentaar" waarin hij zijn onschuld bepleit en de goden alle schuld geeft. De oorspronkelijke slotverzen, waarin het koor waarschuwt voor het (nood)lot dat ieder moment kan toeslaan en niemand, zelfs geen koning, ontziet, werd hier naar voren geplaatst waardoor de universele boodschap wordt herleid tot een veeleer persoonsgebonden commentaar op Oedipus.

Om hun "kommentaar" de nodige slagkracht te geven werd de oorspronkelijke tekst niet enkel gereduceerd, ingrijpend herschikt en van eigen teksten voorzien, maar werd het aantal personages herleid tot twee: de koning, Luk Perceval, en het volk dat als tweestemmig koor (Damiaan De Schrijver – Frank Focketyn), naast de tekst die oorspronkelijk aan het koor werd voorbehouden, ook de teksten of tekstfragmenten van de overige personages (Teiresias, Creon, Iocaste enz.) zegt. Door beide acteurs in hedendaagse kledij grotendeels vanuit het auditorium te laten spreken, worden ze metoniem voor alle toeschouwers als de zwijgende maar wetende massa die uiteindelijk uit is op Oedipus' zelfoffer.

Het tekstuele reductionisme vindt een pendant in de scenische uitwerking. Het vrij kleine speelvlak wordt langs drie zijden omsloten door een expressionistisch aandoend doek (van Ysbrant) dat allerlei calamiteiten weergeeft. Openingen in het doek zijn overbodig om-

dat Oedipus, gekleed in een keurig zwart pak over zijn bloot bovenlijf, het speelvlak nooit verlaat. Het enige zetstuk, een beschilderd neergestort vliegtuig, dat ook op het fonddoek is afgebeeld en dat waarschijnlijk symbool staat voor de toestand van onheil (een mogelijke tweede verwijzing vonden we in het programmaboekje waar Joosten/Perceval er ons op wijzen dat de "vlieger" van de mythische interpretatie van dit werk "niet meer opgaat"), wordt door Perceval/Oedipus gebruikt om zich achter terug te trekken wanneer hij zich de ogen doorboort.

Wanneer ik het enthousiasme van de meeste recensenten voor deze produktie niet deel, dan heeft dat weinig of niets te maken met de wijze waarop Joosten/Perceval hun produktie in haar samenstellende delen uitwerken, maar alles met opvattingen die eraan ten grondslag liggen. Ten eerste. Het losweken van *Oedipus* uit zijn autochtone dramatische context en hem op basis van een op zijn minst gedateerde filologische lectuur van de oorspronkelijke tekst op allerlei (psycho-)logische inconsequenties betrapten, van waaruit vervolgens de centrale these wordt ontwikkeld dat zowel hij als het volk wel van alle feiten op de hoogte moet zijn geweest, vervreemdt deze voorstelling zodanig van haar aanleiding, dat de protagonist als "Oidipoes" op de affiche plaatsen onzalige associaties oproept met de prangende vraag naar het geslacht der engelen of het aantal kinderen van Lady Macbeth. Dat men ter verdediging wijst op de neventitel *Kommentaar* snijdt geen hout. Daarvoor is de tekstinbreng van Joosten/Perceval me te schraal; daarvoor blijft Sophocles te veel alibi. Ten tweede. Het excuus dat Joosten voor deze produktie aandraagt als zou (enkel) deze aanpak een uitweg bieden voor "versleten

oplossingen die déjà-vu zijn en daarom geen interesse meer opwekken", is vals. Integendeel lijkt me dat uitgerekend wat deze "monumenten" van het Europese drama betreft, de uitdaging er precies in bestaat een scenisch resultaat af te leveren dat rekening houdt met de eisen en de eigenheid van de tekst zonder dat men vervalt in archeologisch reconstructiewerk of epigonendom. De toevoeging commentaar kan dan ook – als vanzelfsprekend kenmerk van 'boeiend theater – meteen achterwege worden gelaten.

Frank Peeters

*Luk Perceval –
Oidipoes/
Kommentaar –
Foto's Blauwe
Maandag Cie*

BACCHANTEN

groep: Akt/Vertikaal; auteur: Euripides; regie: Ivo Van Hove; vormgeving: Jan Versweyveld en Valentine Kempynck; dramaturgie: Peter van Kraay; vertaling: Georges Adé; spelers: Warre Borgmans, Antje de Boeck, Goele Derick, Veerle Eyckermans, Chris Nietvelt, Bart Slegers, Johan van Assche; produktie: Sabine Roeyers. Gezien in de Beursschouwburg op 12 maart.

OIDIPOES/KOMMENTAAR

groep: Blauwe Maandag Compagnie i.s.m. B.K.T.; auteurs: Guy Joosten en Luk Perceval (naar Sophocles); regie: Guy Joosten; vormgeving: Ysbrant m.m.v. Hugo Vertongen, Dominique Van Haeren, Jean Schols; dramaturgie: Anton Segers; spelers: Luk Perceval, Damiaan De Schrijver, Frank Focketyn; produktieleider: Jean Schols. Gezien in de Singel op 4 april.